

Zyta Boćwińska

Scenariusz lekcji bibliotecznej dla dzieci przedszkolnych oraz uczniów klas I–III szkoły podstawowej

Temat: Kłopot, czyli osvajanie tego, co trudne.

Cele ogólne:

- doskonalenie umiejętności rozmawiania o kłopotach;
- rozwijanie umiejętności przyznawania się do własnych błędów i wyciągania z nich wniosków;
- promowanie odwagi cywilnej i uczciwości;
- pobudzanie wyobraźni i współtworzenie własnej wersji wydarzeń;
- rozwijanie myślenia metaforycznego;
- osvajanie strachu przed karą;
- rozwijanie kreatywności;
- rozbudzanie zainteresowań czytelniczych.

Cele szczegółowe zajęć:

Dziecko uczestniczące w zajęciach:

- potrafi rozpoznać emocje, jakie towarzyszą bohaterce;
- potrafi określić uczucia, które towarzyszą mu przy odbiorze dzieła;
- wie, do kogo może zwrócić się o pomoc, w sytuacji, gdy ma kłopoty;
- rozumie konsekwencje kłamstwa;
- rozumie, że z każdej sytuacji jest jakieś wyjście, a smutek można zamienić w radość.

Formy pracy: indywidualna, zespołowa, zbiorowa.

Metody i techniki pracy:

- **słowne** – czytanie tekstu książki obrazkowej, rozmowa kierowana, zagadki;
- **oglądowe** – pokaz obrazów w książce, pokaz wiekowego żelazka, filmu na YouTube lub zdjęć przedstawiających różne typy żelazek;
- **czynne** – zabawy: z kłębkami włóczki, w kłopotliwe pytania, w rozpoznawanie emocji, kształtem (plamą w kształcie żelazka).

Środki dydaktyczne:

- picture book Iwony Chmielewskiej „Kłopot”;
- żelazko na węgiel drzewny, zestaw ilustracji lub film na YouTube;
- zdjęcia przedstawiające emocje, emotikonki.

Materiały:

- kłębek włóczki, kolorowe nici;
- czyste kartki A4, nożyczki, szary papier, szablon stopy żelazka do odrysowania, klej, materiały do rysowania/malowania.

Adresaci: dzieci przedszkolne i uczniowie klas I–III szkoły podstawowej

Miejsce: klasa, sala przedszkolna, czytelnia biblioteki

Czas trwania zajęć: 45–60 minut

Przebieg zajęć:

1. Wprowadzenie do tematu.

Zabawa z kłębkami włóczki. Dziecko trzymające w ręku kłębek włóczki odpowiada na pytanie „Co parzy?“, a następnie zadaje to samo pytanie i rzuca kłębek do kolejnego uczestnika zajęć. Odpowiedzi nie powinny się powtarzać (np. pokrzywa, para, wrzątek, słońce, ogień, herbata, zupa, żelazko itp.). Rzucając kłębkami włóczki, można tworzyć pajęczynę.

Prezentacja „tego, co parzy”.

Nauczyciel prezentuje uczniom żelazko na węgiel drzewny lub inne zabytkowe żelazko (np. żelazko z duszą czy pierwsze żelazko elektryczne). Opowiada, w jaki sposób było kiedyś użytkowane. W przypadku braku eksponatu, można pokazać dzieciom film dostępny na You Tubie:

<https://www.youtube.com/watch?v=KMFID6Ripzw> ewentualnie zdjęcia zaczerpnięte z Internetu ([żelazko na węgiel 1](#), [żelazko na węgiel 2](#), [żelazko na duszę 1](#), [żelazko na duszę 2](#)).

2. Prezentacja książki obrazkowej.

Nauczyciel mówi dzieciom, że jest to książka wyjątkowa, w której znajduje się mało tekstu i dużo obrazów. Następnie pyta dzieci, kształt jakiego przedmiotu znajduje się na okładce książki?

Pytania przygotowujące do czytania i oglądania książki:

- Co to jest kłopot?
- Czy zdarzyło się dzieciom mieć jakieś kłopoty?
- Czy miejsce po przypaleniu żelazkiem może być kłopotem?
- Do kogo udałyby się dzieci po pomoc, gdy miały kłopoty?
- Zapowiedzią jakich emocji mogą być kolorowe nitki wystające z książki? Co może oznaczać nitka w czarnym kolorze? (np. żółta – symbolizuje radość, niebieska – smutek, czerwona – złość, czarna – strach, zielona – spokój¹).

3. Zabawa przed rozpoczęciem czytania:

„Lewa noga podskakuje, hop, hop, hop,
prawa noga jej wtóruje, skok, skok, skok,
ręce klaszczą głośno, klask, klask, klask,
ręce klaszczą ciszej, klask, klask, klask,
nogi usypiają, ręce książkę otwierają”².

4. Dzieci siadają w rzędach lub w półokręgach na dywanie. Nauczyciel stoi przed nimi i trzyma otwartą w ich kierunku książkę (zaleca się taką formę kontaktu, aby dzieci miały bezpośredni i ciągły dostęp do obrazów). Czyta tekst i jednocześnie pokazuje ilustracje. Fragment książki kończy na słowach „Zaraz wróci mama” i omawia go z dziećmi.

Pytania pomocnicze:

- Jaką niespodziankę chciała zrobić dziewczynka mamie?
- Co się zdarzyło podczas prasowania?
- Dlaczego obrus był taki cenny?
- Jak się czuła dziewczynka, gdy zniszczyła cenną pamiątkę po babci?

¹ Propozycja symboliki kolorów [w:] A. Llenas A., *Kolorowy potwór*, tłum. Jowita Maksymowicz-Hamann, wyd. Mamaniana, cop. Warszawa 2018.

² M. Swędrowska M., *777 pomysłów na zabawy z książką*, wyd. Mamaniana – Grupa Wydawnicza Relacja, cop. Warszawa 2021, s. 37.

- Dlaczego bała się o tym powiedzieć mamie?
- Jakie rozwiązania przychodziły jej do głowy?
- Co zrobilibyście na jej miejscu?

Następnie czyta pozostałą część książki.

Pytania pomocnicze:

- Jak postąpiła dziewczynka po powrocie mamy?
- Czy słusznie postąpiła mówiąc o kłopotcie?
- Jak zareagowała mama?
- Jak zakończyła się historia z kłopotem?
- Czy można polubić niechciane uczucia, np. smutek, wstyd?
- Czy kłopot można zamienić w radość?

Podsumowując rozmowę na temat popełnianych błędów i tego, co się nam przydarza nawet wówczas, gdy tego nie chcemy, nauczyciel mówi o konsekwencjach kłamstwa i lęku, który towarzyszy w obawie przed otrzymaniem kary. Zwraca uwagę na fakt, że powinniśmy wyciągać wnioski i uczyć się na własnych błędach, pamiętając jednocześnie o zasadzie: „Z każdej sytuacji jest jakieś wyjście”.

Po przeczytaniu i obejrzeniu książki ważne jest, aby nauczyciel zapytał dzieci o ich odczucia i zachęcił do odwołania się do własnych doświadczeń i przeżyć.

Pytania pomocnicze:

- Czy chcielibyście znaleźć się w tej opowieści?
- Co w tej historii było dla was ważne, nudne, ciekawe lub trudne?
- Co zapamiętaliście z tej historii?
- Co jeszcze mogło się zdarzyć?

5. Propozycja zabawy – kłopotliwe pytania.

Dzieci siedzą w kręgu. Na środku należy postawić dwa lub trzy krzesła. Chętne dzieci zajmują na nich miejsca, a pozostałe zadają pytania, np. *Czy masz dzisiaj jakiś kłopot? Czy ze strachu przed karą zdarzyło ci się skłamać? Czy zdarzyło ci się zaprzeczyć i krzyknąć „to nie ja”, chociaż to ty wyrządziłeś szkodę? Czy popsuteś jakiś przedmiot należący do rodziców?* Po udzieleniu odpowiedzi, kolejne dziecko siada na krzesło.

6. Zagadki o emocjach nawiązujące do lektury³.

Gdy żaden kłopot cię nie uwiera,
dobra energia wprost cię rozpiera,
uśmiech na twarzy szeroki gości
– wiele jest wtedy w tobie... (**radości**).

Pojawia się całkiem zniecka
I nagle zabiera ci spokój.
Gdy nie wiesz co może się zdarzyć,
To czujesz gdzieś w sercu... (**niepokój**).

³ Zob. A. Bomba i in., *Zagadki. Vademecum przedszkolnych zabaw: zbiór zagadek dla dzieci w wieku przedszkolnym*, wyd. CEBP 24.12 Sp. z o.o., Kraków 2020, s. 33–36.

Brak powodów do radości,
uśmiech na twarzy nie gości.
Wtedy zwykle czujesz go,
gdy cię spotka jakieś zło. (**smutek**)

Kiedy robimy coś niedobrego,
nie wiemy, jak się przyznać do tego,
to właśnie wtedy go czujemy.
Bywa, że z niego czerwieniejemy. (**wstyd**)

Kiedy komuś nogi drżą jak galareta,
oczy wyglądają jak wielka moneta,
kiedy wykrzykuje bardzo głośno „Ach!”
– wiedz, że ta osoba czuje silny... (**strach**).

Jak nazwać, powiedz, emocję,
gdy w oku się łezka zakręci
i pozostaje na długo
chwila taka w pamięci? (**wzruszenie**)

7. Uczniowie siadają przy stolikach. Nauczyciel rozdaje dzieciom zdjęcia przedstawiające emocje dziewczynki, zestaw emotikonów symbolizujących emocje i kolorowe nitki. Pyta dzieci, czy potrafią nazwać emocje, które towarzyszyły dziewczynce. Prosi o ułożenie zdjęć w kolejności emocji przeżywanych przez bohaterkę książki (radość, smutek, wstyd/złość, niepokój/strach, spokój). Następnie prosi o połączenie zdjęć z emotikonkami i z właściwym kolorem nitki (np. radość – z żółtą nitką). Razem z dziećmi omawia wyniki ich pracy.

8. Nauczyciel prosi dzieci o wycięcie z szarego papieru (należy przygotować szablony do odrysowania) charakterystycznej stopy żelazka i naklejenie jej na kartce A4. Następnie pyta, jakie postacie, przedmioty i kształty mogą jeszcze powstać z „kłopotu”? (np. czapka, choinka, gałki lodów w wafelku). Dzieci, wykorzystując naklejony kształt stopy żelazka, tworzą własne prace plastyczne. Następnie nauczyciel prezentuje je na forum klasy.

9. Ewaluacja zajęć.

Uczniowie siedzą w kręgu. Osoby chętne odpowiadają na pytania zadane przez nauczyciela:

– Co podobało się najbardziej podczas dzisiejszych zajęć?

– Czego się dowiedzieliście?

Nauczyciel prosi dzieci o postawienie znaczka przy buźce odpowiadającej stopniowi zadowolenia z zajęć (zadowolonej, obojętnej i smutnej).

10. Podziękowanie za udział w zajęciach.